ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 124. У Новом Саду, у суботу 23. октобра (4. новембра) 1893. Год. IX.

КАКАВ НЕ ТРЕБА ДА ЈЕ ЕПИСКОП?!

И то се свршило! Дуго су требали наши свети оци, док се погодише! Но пошто сваки почетак мора имати свог свршетка, то је и договарању и препиркама у синоду морао доћи једном крај. Мора се једанпут и наша „конклава“ свршити, као што је један карловачки дописник пештанских листова у претераној ревности назвао наш синод. Но седнице нашег синода већ с тога се разликују од збора кардинала, кад бирају папу, што при избору папе по стародревном обичају затворе кардинале, сваког у једну засебну собицу, па им не дају јести, док се не сложе сви у једном кандидату, и гласање се дотле опетује, док се таква једнодушност не успостави. У нас тога нема. Шта више препирке у нашем синоду могу повољно утицати — на апетит, и после бурне седнице ручак боље прија!..

Па ипак је овај избор био важан, а особито је занимљиво оно, што је пратило тај избор. Ми не ћемо да говоримо о изабраним личностима, јер ћемо да их на делу видимо, те ћемо пресуђивати изабрана лица по њиховом раду. Али морамо се осврнути на држање наших светих отаца.

При овом избору потврдила се стара истина, да општи напредак у друштву зависи од добрих установа, и да су потребни таки људи, који ће праведно извршивати циљ тих установа. Кад се снага и моћ нагомила у рукама једног човека, увек је опасно, јер људи су јако подложни својим споредним жељама. При овом избору видило се јасно, да је *патријарх хтео да протури за епископе своје људе, с којима сигурно располагати може, и да његова полазна тачка није била, да пресуђује врлине предложених кандидата, него је предлагао онако, како су личности записане у души његовој по старим везама и пријатељству.* Ово је факт, који се јасно види. Изишло је на то, да је тројна кандидација, коју поставља патријарх у синоду, врло штетна и да знатно сужава епископе у њиховом бирању. Према томе од прилике знамо какви су епископи најмилији патријарху; они, који ће њега безусловно у свему слушати и његове прохтеве испуњавати.

Природно је, да сви садањи епископи нису могли мирно учинити оно, што је патријарх од њих захтевао, па је тако наступио сукоб назора, док се напослетку није изнашао један компромис, који никога није потпуно задовољио!

Кад већ знамо, какве епископе треба патријарх, хајде да видимо, какав не сме бити епископ. Још из старих хришћанских времена важило је као правило, да епископ треба да буде „правило вјери и **образ кротости**“. Таке епископе и данас слави наша црква као светитеље своје. Али као да су наступиле друге прилике.

Кад смо добили извештај о току синодске седнице, ми смо се пренеразили. Патријарх је био против Шевића зато, што је овај „**миран и благ**“. Знали смо какве препреке и по црквеним установама и по пракси сметају кандидатима, да не постану епископи. Али да једном кандидату за епископа може сметати, што је „миран и благ“, то је нешто ново и нечувено; *така* препрека није важила од како Христова црква постоји. До сад нас је црква учила, да и ми верни требамо да смо „мирни и благи“, да с нашим ближнима у љубави и слози живимо, а гле сад један кандидат, кога сви епископи препоручују, не може да понесе митру, јер је „миран и благ“!!! И то је патријарх изрекао у сред синода, те му се мисли врзу пред светим еванђелијем, на догледу распетога Исуса, који пред њих стоји на столу! Управо о чему је реч: да ли се бирају архипастири, или се бирају „пуста-комесари“, или команданти жандармерије. Само овима може сметати, ако су мирни и благи. Иначе за епископа ваљда је то **прва и неопходно** нужна врлина, коју изабрани треба да има. Но у вармеђашком систему, који је у нашој цркви завео патријарх Георгије, друкчије се суди, тамо се појмови тумбе окрећу, тамо се уставна слобода претворила у карикатуру, тамо се свака установа изиграва и обилази. Па кад не требате „мирне и благе“ епископе, онда ваљда требате „мегданџије“, који ће у руци „фокош“ држати, — ваљда су вам таки више у вољи?! Да патријарх спречи избор једног кандидата и да свој поступак *тако* мотивира, то је ужасно. Наравно патријарх је мислио, да се ова његова „наука“ не ће дознати, јер су синодске седнице тајне.

Него патријарх је и протумачио, зашто бачком владици смета благост и мирност: „јер би на њега утицали новосадски кругови“. Дакле патријарх тражи, да бачки владика живи у свађи с Новосађанима? Јер тек поштен човек, и ако је добар и миран, не може дати, да се на њега *штетно* утиче. Па зар би тако зло било, ако би бачки владика с Новосађанима лепо живио и споразумно радио? Да ли би то био грех? Треба ли владика да се свађа и да пркоси онима, у чијој средини живи, те да стоји усамљен као оно Робинзон на своме острову?

Ми овде остављамо на страну личност кандидатову, не тиче се нас протосинђел Шевић. Новосадски кругови нису њега ни протежирали, а нисмо ни у једном новосадском листу читали, да се баш препоручује Шевић. Али нас све без разлике вређа, кад се каже, да наш владика не треба да је „кротак и благ“ и кад се тражи, да се владика с нама у коштац хвата. Та ваљда би владика требао да нас измирује, да буде средиште, око кога ћемо се сви скупљати; његов двор треба да је „неутрална зона“, где престају сви партијски обзири, где се губе све личне страсти и размирице. А овамо патријарх хоће, да имамо владику, с којим треба да се боримо. Красан благослов из Српскога Сијона!

Да је патријарх имао бар повода, да тако говори. Патријарх бар има искуства. Он је управљао скоро три године бачком дијецезом. Ми можемо тврдити да за то време нико од њега тражио није. да он неупутно ради; нико није покушао, да на њега штетно утиче. Али ми можемо навести сто случајева, у којима је **он сам** неупутно радио, можемо изнети гола факта, из којих ће се видити, да је он ради својих личних веза обилазио закон и изигравао установе. Новосађани нису „утицали“ на њега, да тако управља. У бачкој дијецези је за његове управе „с поља био гладац“, архива је била у реду, акта су била нумерисана и „ерледигована“, али не питајте како се радило.

То је међу нама Новосађанима било у опште познато: Како се патријарх у управи бачке епархије заузимао за какву ствар, одмах смо знали, да је ту каква протекција у питању. Да се покупе сва факта, да се изнесе управа патријарха Георгија у бачкој епархији у правој светлости, видило би се, шта патријарх тражи од бачког владике. Боји се он за свој уплив, а не зазире он од уплива Новосађана. Новосађани оставе своје послове, па на сваки позив иду у седнице и кад нису на реду, где често патријарх протурује своју вољу, а с очевидном повредом јавних интереса. Ту лежи зец!

Нека се нови епископ чува других утицаја, а с упливом Новосађана лако ће ићи, ако се буде увек законитости, реда и правде придржавао... Ми смо рекли, да о новом владици не ћемо да говоримо. Ми ћемо га на делу видити. Патријарх хоће да се свети Новосађанима, и тиме подмеће новом владици једну улогу, која је недостојна њега. Но као да ипак патријарх није добро рачунао као да не познаје добро околности.

У избор нисмо се хтели мешати, јер смо сматрали, да је то ствар синода. Једино смо показали, да би се радовали, да нам је Руварац дошао. А Руварац нити је чији партизан, нити се на њега може у рђавом смислу утицати. Желили смо да најдостојнији дође за епископа, па да у њему добијемо од прилике оно, што смо у Платону имали: епископа-књижевника. А такав је епископ с обзиром на положај Н. Сада у Српству, нужан баш у интересу угледа епископског. Лежао нам је на срцу само напредак ове дијецезе.

ЛИСТАК

Успомене с пута.

Дубровник, октобра 1893.

Особита драж лежи у томе кад човек посети какову стару варош, која је имала знамениту прошлост, па кад, и ако не може бити учасник оних догађаја, о којима је што и слушао, видети својми очима бар места, где су се ти догађаји збивали, или бар мртве сведоке, који су били очевици некадашњих времена. Колико још радије човек гледа таку стару варош, где су људи, који су у њој живели, а и њихови потомци, који још данас у њој живе, исте крви као и ми, па нам се чисто чини, као да је њихова прошлост део наше сопствене. Међу овакова места спада без сумње и данашњи град Дубровник.

Описи овог занимљивог града на српском језику, који су ми до руку дошли, дају читаоцу врло искварену представу о истом, а то зато, јер већина их је, или врло кратка и површна, или, што је још горе, већина аутора тих обично једностранa субјективна описивања витлају се по некој магли народносног одушевљења, тако, да од тешког заноса сам град изблеђује.

Да ми се шта сличног не би догодило, нисам ни ишао у Дубровник, кад се откривао споменик Ивана Гундулића, нити онда, кад се у великом друштву ишло на ободску прославу, — када је сав град искићен и спреман био да дочека госте.

Не волим гунгулу, па нисам у њу ни ишао, него онда тек, када су прошли свечани дани славе, умукнуле беседе, а духови се стишали и сваки гледао свог посла, када је стари Дубровник свукао своју свечану одору и навукао своје свакдање хаљине, те завучен иза својих високих зидова лежи мирно, недајући од себе много знакова живота, већ изгледа из далека, као да дрема и сања о прошлости својој: о сјају и богатству прошлих времена, онда, када нико од Дубровчана није ни мислио, да се у њиховом граду шета „издајнички“ странац, који посматра њихов град и његове становнике, па ће после да приповеда свету све што је видео, чуо и опазио.

Најбољи утисак чини Дубровник на путника, кад му се са јужне стране приближи. Ту већ из даљине види цео град с његовим торњевима и карактеристичним дебелим, подједнако високим зидовима, из којих изалазе јаке ћошкасте куле, које заједно са старинским зидовима не само да су опколиле читав град, већ налегли са три стране око саме луке. Кроз стародревну велику капију улази се у град. Над самим уласком стоји кип светог Влаха, покровитеља Дубровника, обученог у епископском оделу а у руци држи минијатурни модел самог града са свим његовим кулама и зидовима.

Место старе страже овде дочекују путника најобичнији финанцери, чија је стражара смештена у дебелом градском зиду. Ту се сад тек може видети јакост утврђења Дубровника.

С десне стране при уласку упада у очи широк степеник од самог камена са балустрадом самих ситних ступчића, доста барбарског коринтског слога; то је степеник, који води манастиру доминиканаца, што се ту одмах налази. Још неколико корачаји између старих зидова, а за тим смо одмах у сред Дубровника на поширокој пијаци.

Ту су сва знаменитија здања. Одмах с десна уздиже се стара Догана, старинско неко здање, које је саграђено још г. 1520. Од времена чисто је поцрнио камен, из кога је сазидана као „шпицл од мершаума“ кад се дуго на њему пуши. Ту је одмах и звоник „кампањил“. А недалеко од њега стара палача ректора, зидана у ренесанском слогу од самог тесаног камена. Кад човек у њу ступи не може а да се не сети Венеције, јер се види опет и у томе здању како су Дубровчани настојавали да подражавају Венецији. Ту се налазе аркаде, ту је „златни степеник“ ту је бунар, баш као тамо, али опет у размеру као једна варош према другој. У првоме кату данас су смештене у тој палати канцеларије државне политичке области. У приземљу исте зграде, лево у приземљу налази се архива бивше републике дубровачке, коју већ неколико година уређује професор на овдашњој гимназији господин *Ђелчић*. Грдан је ту архиварни материјал у двема собама, у орманима, које од патоса допиру до гредица, све у лепом реду понамештано.

У првој соби су скупљени државни уговори са страним земљама, закони републике, закључци сената, разни протоколи, у којима су пописана имена ректора, сенатора и т. д. Све је то лепо повезано и нумерисано, па по реду по бројевима у орманима намештено тако, да човек лако може оно наћи што тражи. У другој соби опет су релације дубровачких посланика поређане све по хронолошком реду, раздељене на две велике гроупе: на релације с истока и релације са запада — „Comissiones del Levante u Comissiones del Ponente; онда су ту још дебели тефтери о новчаној манипулацији републике, судбени списи и т. д.

Мучан ли то беше посао силни тај материјал разредити по годинама и групама, камо већ који комад спада!

Професор Ђелчић ме увераваше да је кроз три године дана сваки дан овамо долазио у ове мрачне собе са гвозденим решеткама на прозорима и ту радио, те је једва сад готов, тако да намерава сад издати опширан каталог о свим списима, што се ту налазе.

Као што се у Млетцима одмах до дуждеве палате уздиже црква св. Марка, тако и овде одмах преко пута од палаче ректора дôм, католичка саборна црква, јер су Дубровчани вођином католици.

Пред црквом стоји кип св. Роланда истесан из камена а висок до два метра. Од овог стуба па унутра према граду отвара се права дугачка улица са правилно зиданим кућама, између којих се на дну саме улице већ уздиже торањ. — Si licel parva comparare mouguis, ово је дубровачки „canale granda“, али без воде, ма да кажу, е је одиста некад данашњи „Страдон“, како се та улица зове, био канал од мора, те да су ту као по Венецији лађе пловиле.

Улица ова, чије име долази од талијанског „strada“, најживља је, по њој има увек највише света, ту су најлепши дућани; а и у вече, када се по стародревним фењерима запале светиљке, читав Дубровник ишета на Страдон.

Куће на Страдону као и у осталим улицама зидане су све од тесаног камена,

Мора се признати, да је епископат много узвишеније схватио своју дужност, него што се од њега тражило. Патријарх је — ситничарио, јер је имао споредне обзире пред очима. Само нешто да наведедемо. Патријарх се изјављује против кандидатуре проте Стојшића зато, што је овај мирски свештеник. Међутим он сам није био калуђер, кад је постао епископ, и тек *после избора* закалуђерио се. Ово је довољно да се окарактерише цео поступак патријархов.

Хтели смо да пишемо о самом току избора, *без обзира на резултат*. Какви су изабрани епископи, то ће време показати.

Али да они могу с изгледом на успех отпочети свој свети задатак, **нужно је пре свега, да не приме поуку патријархову**, него да увек буду добри и благи архипастири, да љубе своје стадо. То је кључ да отворе срца својих верних, па онда ће њихова управа бити благословена по цркву и народ а по њих саме сретна. Са стиснутом песницом није се још ни један епископ посветио!

Ајакс.

Глас из Русије.

Р. — Петроград, 17. октобра 1893.

Магловити и мочарни дани суморне руске јесени завршују свој ток. Ладни дани и још ладније ноћи (у којима се R. термометар врло често спушта и на 6^0 изнад нуле) почињу поступно уводити руско становништво у сурову и строгу сезону, коју они с језом називају „сјевернаја зима“. Да, чувена је руска зима на далеко; чувене су њене страхоте, као и благодети од историске вредности, кад оно 1812. г. поможе „Св. Русији“ да спречи Наполеона I. у његовом „походу народа“ и путу на исток, — преко Урала у Индију. . . Лишће је са дрвећа већ опало, и по господским вртовима и парковима само још што видите на тополама, брезама и по гдекојим џбуновима где-где заостали пожутели лист. Тице селице, а нарочито дроздови, јатомице одлећу на југ у свој зимовник, а на њихово место долећу друге са севера, које овде називају северним типцама. . . Зима је на прагу, и већ шуба (руска бунда) није никаква реткост на улицама петроградским.

Петроград је тек од кратког времена почео повраћати своју праву физиогномију, — коју у лето па до позне јесени обично губи, јер се готово сва петроградска аристократија, која Петрограду даје толику живост и сјај, разиђе по земаљским и иностраним бањама, по „дачама“ и пољским добрима својим. „Невски Проспект“, та можда најлепша улица на свету, ни изблиза није преко лета такав, као при концу позне јесени и првих дана зиме. Што је најлепше, најелегантније, најбогатије, то се сад све даје видети на „Невском“. И петербуржани нису залуд створили узречицу, на име: да је „Невски“ огледало Петрограда. . .

Пред полазак руске ескадре у Тулон, руску поморску силу задесио је ненадно један немио и тежак удес. — Оклопница „*Русалка*“ са свим својим особљем пропала је у море, без трага и гласа! И поред свију могућних истраживања, до сад се није могло ући у траг тој пропасти. Та жалосна и кобна појава врло немило је утицала на васколико становништво Петрограда, а поглавито на војне кругове. Породицама изгинулих официра и матроза несрећне „Русалке“ купе добровољне прилоге, на име чега је сам цар приложио 5.000 рубаља. —

Свечаности у Тулону, Паризу и другим градовима у целој Француској, одјекнуле су у свој Русији, а нарочито у Петрограду. Ја сумњам да се икад овде с већим нестрпљењем очекивао излазак новина као овом приликом. Цео Петроград као да је био у некој необичној екстази од узбуђења, радости и братских симпатија према Французима, томе великом и племенитом народу. Извештаји из Француске о сјајном и невероватном пријему Руса, били су многобројни, испуњени најлепшим надама на скору сјајну будућност и једног и другог народа, које заједнички интереси позивају к братимљењу и трајној слози. Гдегод сте сели, гдегод сте стали, само се о томе говорило. „Марсељеза“, која је иначе из разних оправданих узрока забрањена у Русији, могла се ових дана чути местимице где се са свим јавно и без икаквог зазора пева. — У опште, узбуђеност неописана. Гдекоје новине опширно расправљају питања, колико Русија дугује Француској за своју данашњу културу и како ваља ученик своме учитељу да се одужује и каквом благодарношћу . . . Како се овде с поуздане стране тврди, савез између Русије и Француске формално је потврђен. —

Руска журналистика бодро прати по овој ствари кретање журналистике тројног савеза, а нарочито „неутралне“ Енглеске, која се, како изгледа, отимично намеће за саветника и тумача осећаја тројног савеза, истављајући целој Европи, њеном миру и будућности, врло страшну перспективу од овог зближења Руса с Французима. —

Ових дана био је у сали министарства финансија скуп произвођача нафте и петролеума, коме је скупу председавао директор одељења за трговину и мануфактуру, г. Коваљевски. Већало се о томе, како да се сузбије, или бар у крајњој мери ограничи конкуренција тих артикала од стране Сјед. Севр. америч. Држава, а која се руском петролеуму чини на важнијим трговима светским. Сви су изгледи да ће држава овим фабрикантима притећи у помоћ, како би се лако дошло до жељеног успеха —

Руско-немачки трговински преговори теку споро и мирно, и Немачка је у последње дане јако почела попуштати руским захтевима, без обзира на то, што се против тих попуштања читави митинзи приређују у целој Немачкој, и што један део штампе у томе предвиђа савршену погибију немачке пољопривреде.

Вићентије Јовановић,

Архиепископ српски и митрополит Београдски и Карловачки.

1731—1737. год.

Данас у суботу ће се у манастиру Раковцу обавити једна ретка светковина. Сараниће се кости једног српског митрополита, које су 150 година у црквеној кули лежале! На ту свечаност отићи ће патријарх и сви епископи.

Поводом те свечаности написао је г. Д. Руварац у „Новом Времену“ један чланак о животу и раду Вићентија Јовановића. Из тог чланка вадимо ова дата:

„*Вићентије Јовановић*, рођен 1689. г. у *Светој Андрији*, од оца *Јована* и матере *Ане*, постригао се за калуђера у манастиру *Раковцу*.

1721. г. спомиње се *Вићентије*, као протосинђел митрополита Карловаког *Вићентија Поповића*, као такав, шиљан је чешће у Беч, са осталим народним изасланицима, ради црквено народних ствари.

1722. спомиње се, као егзарх истог митрополита, и као такав главну је улогу играо на народном сабору, одржаном у почетку септембра и. г. у Петроварадинском шанцу, данашњем Новом Саду, на ком је једногласно донесен врло важан закључак, да се митрополит Београдски *Мојсије Петровић*, постави за коадјутора оболелом митрополиту Карловачком *Вићентију Поповићу*. У то је време т. ј. од 1718—1739. Србија потпадала под Аустрију.

Тим коадјуторством наш је народ спремао земљиште, да се постојавше тада две митрополије у једну споје, по смрти ма кога од два митрополита. А то је желео из виших народних обзира.

Ако и није тада тај закључак одобрен, по смрти митрополита *Вићентија*, народни сабор 1726., и против воље владине, изабере једногласно *Мојсија Петровића*, за архијепископа и митрополита, и тако се испуни народна жеља, да не буде два, већ само један архијепископ и митрополит, као што се и у привилегијама обећало.

Исте 1726. год., буде протосинђел *Вићентије Јовановић*, синодално за епископа арадског изабран, и потврђен.

По смрти *Мојсијевој*, влада је по ново предлагала сабору, да бира два архиепископа и митрополита, на што сабор не хтеде никако пристати, и после подуже борбе између комесара и сабора, комесар допусти, да сабор бира само једног арархијепископа и митрополита, и 22. марта 1731. г., буде епископ арадски *Вићентије Јовановић* за архијепископа и митрополита изабран, а 2. јула и. г. потврђен.

Што се 1726. и 1731. год. испунила жеља народна, најећа је заслуга била *Вићентијева*.

Какав је *Вићентије* био као архијепископ, види се из тога, што је он по неколико пути одлазио у Беч, где се дуже време бавио, залажући често и своје крстове и одјајније да дође само до новаца, и њима умилостиви „господствујуће,“ не би л' опозвали немиле по српски народ декларатории од 1728. и 1729. и рескрипт од 1732. г., с којима су протумачене привилегије српске *онако*, како их српски народ није схваћао, нити желео, да се *онако* тумаче.

На послетку испадне му за руком, те цар *Карло* VI. издаде 7. маја 1735. год., „*заштитну диплому*,“ која се има сматрати као плод осмогодишње борбе народне против поменутих немилих декларатории и рескрипта.

Вићентије, као глава српског народа — по привилегијама — како у црквеним тако и народним стварима имао је за време свога митрополисања, врло велике борбе, са разним властима, и он је увек мушки бранио права своја и свога народа.

Вићентије као архијепископ, настојао је, да му свештенство што боље и спремније буде, с тога је завео школе за његово изображење. Он је завео у више места и латинске школе.

Издао је „*Правила*“ за свештенике и калуђере, и установио црквене протоколе још 1733., кад држава није ни сањала, да их уведе.

Вићентије установио је у Хрватској ново владичанство са седиштем у *Северину*, и за првог епископа поставио простог калуђера *Симеуна Филиповића*, који је због бранења православне вере, затворен био и у истражном затвору и умро.

Вићентије је и као епископ арадски, а и доцније као архијепископ, имао велике борбе са унијатским насртањем у арадској епархији и Ердељу.

Као пострижник манастира *Раковца*, сазидао је о свом трошку митрополит *Вићентије*, кулу, која и данас стоји.

Митрополит *Вићентије*, умро је 6. јуна 1737. г. у Београду, и сахрањен буде на сред саборне цркве, коју је он започео зидати.

Како је 1739. г., Србија по ново потпала под Турску, лежале су кости *Вићентијеве*, у београдској цркви, све до 1740. г., када их је отуда, пренео у *Раковац*, митрополит *Павао Ненадовић*, и сместио у олтару, који се налази на кули, где су све до пре неколико дана, у јед-

---

па би човек по боји тих кућа и по украсима на њима могао чисто проучавати доба цветања и пропадања републике дубровачке. Земљотрес од год. 1667. чини важну епоху, а то човек одмах може и по градњама констатирати, јер се градње пре потреса, од оних што су после саграђене, знатно разликују. Видите ли кућу укусно саграђену у ренесанском стилу, богато украшену мрамором, над капијом грб, а зидови у те куће већ сасвим црни, то знајте, да је зидана пре „трешње“, како Дубровчани то кажу. На први поглед на „Страдон“ видите да је из доба после потреса. Изненађује вас она монотонија и једноличност, која влада у спољашњем изгледу тих властелинских палачица; много су скромније и једноставније, него оне старе, а спољашност им не краси баш никакови накит. Веле да је сенат републике заповедио да властела тако из обзира штедње морају зидати, да не би, надметајући се у том ко ће лепшу кућу сазидати, улудо новац трошио. Све су те мале палате зидане на два ката, све су подједнако велике и свака има зелене капке на прозорима.

У тим кућама налазе се ниски дућани с малим тесним уласком, изнутра су дућани доста широки, али тавни и ниски, како се је у оно доба већ зидало.

Десно и лево од „Страдона“ пењу се узбрдице узане, свуд једнако широке, каменом оплочене улице. Кад у таку улицу човек ступи, па мало око себе погледа, мисли е је гдегод у Италији на Ривјери, или баш на самом острву Капри. Над узаним отвором између кућа провирује угаситоплаво небо, на дну улице је хладовина, али на горњи крај с леве стране кућа упрло сунце своје топле зраке, па све жеже. Преко средине улице вуку се из прозора једне куће на прозор преко пута, ужета, на којима мирно виси тек опрано мушко и женско рубље, па се суши. На прозорима стоје саксије са цвећем а око каменог балкона у првом кату овила се дебела винова лоза, која је свој корен забола у земљу између каменитих плоча на улици крај капије. Пред кућама вздан света: младих, старих, мушких, женских, те ту на улицама свршавају своје свакдање послове, у место у кући. . . .

*

Да су Дубровчани људи врло побожни, види се не само по томе, што имају сразмерно доста цркава у своме граду, што су све те цркве велике, лепо украшене изнутра мермерним олтарима, уметничко сликаним иконама и великим сребрним кандилима, већ понајвише отуд што у тим црквама увек има богомољаца; видите их, где клече са склопљеним рукама и с озбиљним лицем механично мичу уснама, а овамо ипак гледе сваког ко у цркву уђе или изађе, што у осталом на њихову побожност неку сенку баца. — Цркве су махом католичке, осим једне новије српскоправославне, која је зидана у византијском слогу — напротив су пак католичке врло старе и грађене по узору талијанском. Уз цркву обично је и манастир. Најзанимљивији је онај доминиканаца, које Дубровчани и „белим фратрима“ за разлику од „црних“ францискана тако називају. Овај је манастир зидан још у четрнајстом столећу, дакле за цветања републике, а одржан је у старом свом облику до данас. Манастир овај чини ми се да је код грађанства био веома омиљен, у њему је сахрањено вздан патриција, као што се то по надгробним плочама, што се ту налазе, видети може. Црква кажу да је сва надгробним плочама посилаца најзнаменитијих имена покривена, но да су сад покривене камењем, којим је црква доцније патосана.

Вредно им је видети башту што се налази сред дворишта, које је са све четир стране кућом ограђено. Сваковрсно цвеће, руже, вербене, каранфили, један крај другог расте ту без икаквог реда, а ипак вам се чини, да их је вештачка рука тако наместила да са витким разноликим стубовима, који окружавају башту те носе горњи ходник првог ката, чине једну хармоничну целину. — Манастир овај има богату ризницу, у којој се налазе вздан старина.

Кажу да је та црква некад била православна, некоји то закључују и из тог, што се над главним олтаром исте налази велико православно распеће и десно и лево од њега две иконе облика и положаја, као што их човек виђа само на врху иконостаса у православним црквама. Израда тих икона чини ми се, колико сам могао видети од доле, да је византијска, богато су позлаћене, а посао је уметнички. Но премда су те иконе православне, то фратри испод њих служе службу по римском обреду, без да им иконе сметају. Неколико пута хтела је православна општина ове иконе да откупи, али их фратри не дају, па тако те иконе још увек тамо стоје у католичкој цркви, као да хоће да покажу, како две цркве мирно једна крај друге живети могу.

Но вратимо се још једаред палати ректора.

Поред цркве кроз мали сокачић долази се на зелену пијацу, коју је сигурно сваки запамтио, који је био при откривању Гундулићева споменика у Дубровнику. Ту се уздиже на мраморном постаменту кип најзнаменитијег у колу песника, што га овај град роди, — кип Ивана Гундулића, а на њему једноставни напис „G'ivu Franu Gunduliću narod.“ Чудновато да на њему нема ни словца ћириловим словима! — Но донекле разјашњује ту ствар околност та, што се овде и Срби служе више латиницом него ћирилицом па и сам лист свој „Dubrovnik“ штампају латиницом.

Дубровник по себи носи у своме животу сасвим особени тип, који се од свих осталих далматинских градова разликује. Он се развијао самостално, одвојен од осталих градова Далмације и Херцеговине. а примио у себе много од културе и језика талијанског, па тако с једне стране одвојен од утицаја суплеменог народа, а прекаљен културом ренесансе, постао је нека врста „corpus separatum“. Дубровчани ни данас, и ако је утицај Италије скоро сасвим већ ишчезао, још не говоре чисто српски као остали Далматинци. Језик им је постао, навезујући на талијанске корене српске дочетке, те замењујући тако српске речи талијанскима сачињавају сасвим особити дијалекат, тако, да не верујем да би се обичан Сремац или Бачванин с *правим* Дубровчанином могао у први мах разумети. Интелигенција и данас још радо се служи у говору талијанским језиком и меша талијански и српски, као што је то некад опет наша интелигенција чинила с немачким језиком. — У трговини влада још талијански језик. Фирме

ном дрвеном сандучету на поду лежале. Сад су кости *Вићентијеве* узидане у зиду истог олтара, и стављена над њима мраморна плоча, коју је Његова Светост, патријарх *Георгије*, својим трошком подигла.“

Нови Сад, 21. октобра 1893.

— **Црна Гора и „Magyar Hirlap“**. Једва једаред мађарска журналистика опет почела да говори о Црној Гори, и то о стварима и начином, што је својствено мађарској журналистици, када пише о Црној Гори и њеноме владаоцу. У чланку се тврди, како је Црногорцима додијала тиранија кнеза Николе, па се склопила завера, да га збаци и т. д. а да чланак (који је писан — бајаги — на Цетињу) добије већу вероватност, причају се и многи детаљи, па на пр. и то, како је и војвода Марко Миљанов био умешан у заверу, па је за то за времена оставио Црну Гору.

Нећемо питати, где је оно „Цетиње,“ на којему је „Hirlap“-ов дописник писао свој допис; доста је да наведемо, да се *војвода Марко Миљанов налази у повратку у Црну Гору*, па да се види, какав се Епаминонда скрива у „цетињскоме“ дописнику „Magyar Hirlapa.“

Нека се „Magyar Hirlap“ не брине за Црногорце и њихову лојалност према кнезу Николи, јер су Црногорци вазда лојални били својим владаоцима и презираше оне, који се о лојалност огреше, а нису их бирали за почасне грађане своје престонице и венцима им гробове и споменике китили. Што „Magyar Hirlap“ иначе пише о Црној Гори, то је само доказ, да Црна Гора напредује, јер када год су пештански листови писали, да је у Црној Гори зло, онда је њој најбоље било, па тако нас и ово „Hirlap“-ово бенетање само уверава, да је у Црној Гори мир и задовољство, као што је било и до сада, и ако би „Magyar Hirlap“ можда желео да буде баш обратно.

Политички преглед.

— **Криза у Аустрији.** Поводом подношења пројекта за изборну реформу, изродила се јака политичка криза, — као што смо већ јавили, — која већ прети да прогута кабинет Тафеов. Све три велике групе страначке у парламенту сложиле су се против министарства, и Тафеу не остаје данас друго, но или да се повуче или да парламент распусти. Доласком царевим у Беч решење кризе било је управљено крају и у парламентарним круговима верују, да ће се криза свршити оставком кабинета Тафеовог. Одмах по доласку у Беч, цар је примио у двору грофа Тафеа и конферисао са њиме близу два сата о политичкој ситуацији, створеној коалицијом трију странака. У посланичком дому држе под сигурно, да је гроф Тафе на тој аудијенцији поднео цару оставку целог кабинета. Истог дана конферисали су и председници клубова партијских и сложили су се потпуно у томе, како ће се даље држати према кабинету Тафеовом. Држи се као сигурно, да ће коалирани клубови одбити сваки даљи рад са кабинетом и да ће се одупрети исто тако и делимичној реконструкцији кабинета. Цар је већ преслушао поједине шефове странака.

Једноме од сарадника „Н. Сл. Пресе“ рекао је гроф Хохенварт о кризи ово: Ситуација је постала врло озбиљна и заплетена, што спречава владу у сваком раду и ставља је у немогућност, да ма шта ради са посланичким домом. Дошло је до тога, да министарство нема никаквог изгледа да продре са ма каквим предлогом. Влада је без већине и тако је са свим онеспособљена за рад. Да из овог теснаца изађе, она би могла, наравно, распустити комору, али се зна какав је изборни рачун. Нова комора једва да би била другачија од ове садање. После неколико месеци, после нових избора, само би се изгубило у времену, а било би се таман тамо где смо и данас. Само би се решење одложило. Пошто, дакле, нема изгледа да ће се моћи учинити обрт у расположењу парламента, остаје само један излаз, а тај је: да влада своју оставку поднесе, јер јој је немогућио да се одржи. На питање: ко би имао доћи на њено место, граф Хохерверт је одговорио, да то решење лежи у рукама једног вишег фактора а не у нашим. У осталом ја мислим да сваки зна да ни једна странка није толико јака да може створити већину за кабинет из њене средине. Међу тим, баш ова криза дала је доказа да је могуће образовати коалиционо министарство, у коме би заступљене биле све три велике странке. Сви смишљенији елементи уверени су да нам треба мира и то би се уверење дало згодно употребити те да се савладају прве и највеће тешкоће.

Говорећи о своме личном расположењу и односима према грофу Тафеу, граф Хохенварт је рекао да су ти односи исти какви су и били. Ја са свим разумем да је он куражно рекао да ће покусати што је удробио. Свакојако је каваљерски што хоће да истраје у тешкоћама које су се пред њега истакле. Ја сам то отворено и поштено казао министру председнику кад сам имао част да говорим са њиме о томе, и ја сам му саветовао да дâ оставку и да помогне организовању коалиционог министарства.

Међутим ова министарска криза у Аустрији не ће се тако брзо решити. Цар и краљ вратио се натраг у Будимпешту, а није именовао ново министарство. У Будимпешти ће краљ остати неколико дана. Поговара се, да ће кнез Виндишгрец саставити цову владу. Гроф Тафе као да се већ измирио са својом судбом. Једном париском дописнику цитирао је ову немачку пословицу: „Сретан је онај, који уме оно заборавити, што се више не може изменити.“ Гроф Тафе остаје и у последњем часу жовијалан државник.

— **Руси и Французи**. Имамо још да наведемо ове пабирке о свечаностима у Француској: Министар Гирс овако је телеграфисао руском посланику у Париз: „Цар ми је заповедио, да вас известим, да ви будете тумач његових осећаја код француске владе, као и код заступника свију друштвених класа, које су учествовале при дочеку Руса у Француској. Његово Величанство врло је дирнуто осећајима симпатије и пријатељства, које се овом приликом тако сјајно показало. Цар је директно председнику републике телеграфисао.“ Барон Моренхајм известио је владу о овом телеграму, а ова је послала свима окружним начелницима.

Председник Карно управио је на руског цара овај телеграм: „Депеша, за коју сам вам захвалан, нашла ме је оног тренутка, кад сам полазио из Тулона. Лепа ескадра, на чијим лађама сам ја с великим задовољством поздрављао руску заставу у француским водама, срдачан дочек, што је вашим храбрим морнарима свуд по Француској спремљен, — све је то сигурно утврдило искрене симпатије, које свезују наше земље и уједно показало ону дубоко укорењену веру, да све то врши благодетан утицај око утврђења мира, чему оба велика народа служе.“

Ово су последњи звуци, који су до нас допрли о руско-француској светковини.

Новости из места
и из народа.

Нови Сад, 22. октобра 1893.

— **Синод** није данас држао седницу, већ се држала седница митрополитско црквеног савета. Сутра такођер не ће се држати седница, јер владике иду на прославу у Раковац. У седници митрополитског савета међу члановима подељени су послови ради рефераде, а међутим ће радити синод. Идућа седница синода биће у понедељак. На дневноме реду је уредба о дисциплинарним правилама за мирско и духовно свештенство.

— У почаст војводи **Марку Миљанову** приредила је, као што смо у прошломе броју јавили, „српска новосадска читаоница“ у среду у вече *заједничку вечеру*, која је била многобројно посећена и врло лепо испала. Јуче је у јутру отпутовао војвода с госпођом својом и Арсом Пајевићем, да обиђе неке фрушкогорске манастире, а по повратку му оданде наморавају више овдашњих пријатеља да му у почаст приреде кућевне забаве. — О свему ћемо донети накнадно опширан опис.

— Овдашње **тоциљарско друштво** имало је јуче своју скупштину. До сад има 150 чланова. Изабрани су за чланике: Ђорђе Радовановић председник, Амбрози Бела подпредседник, Кондороши Никола тајник, Цуберт Лудвиг благајник. У одбор су изабрани: Др. Стева Адамовић, Антон Халас, Душан Бугарски, Младен Максимовић, Миша Вулпе, Мориц Рабштерн, Др. Јован Перцел, Габор Дицген, Стеван Винкле, Милан Лакић, Алојз Цоцек, Влада Стефановић, Јован Токалић, Леополд Касовиц.

— † **Ђенерал Димитрије Ђурић**. „Српска Застава“ донопоси овај некролог: „У уторак 19. о. м. преминуо је, после кратког боловања, ђенерал Димитрије Ђурић и за собом оставио неутешну многобројну породицу своју. Са његовом смрћу војска наша губи једнога врсног и образованог официра свог, народ одана сина, држава корисна радника. Цео свој живот био је покојни Ђурић посветио часној и узвишеној служби отаџбини, и сад га је уграбила смрт у годинама, када се од њега још много шта очекивало.

Ђенерал Ђурић је рођен 1838. и у год. 1855. ушао је у војну академију. Год. 1860. постане официр и буде послат у Немачку, да тамо изучава ђенералштабне послове. Тамо је остао нешто више од годину дана, па се врати у Србију и мало доцније оде у Русију, где сврши Николајевску академију. Год. 1869. постане професор наше војне академије и ту је дужност, са кратким прекидима, вршио до своје смрти.

Пок. Ђурић је био два пута министар војни, 1889. и 1892., а у последње време био је управник војне академије. У војничкој литератури признат је као ваљан писац и његова дела хвале стручни људи. Руски ђенералштаб предузео је да изради историју источне војне и пок. Ђуићу било је поверено, да опише учествовање Србије у њој.

Ђурић је постао ђенерал у очи своје смрти, ма да је то одавна био заслужио. За свога живота био је свестан војник и увек употребљиван за важне послове. Као човек био је веома дружеван и пун хумора. У својој породици био је добар отац и друг, према својим пријатељима искрен и несебичан.

Нека му Бог душу опрости, нека му лака буде српска земља, за коју је целог свог века радио!

— Као што нам јављају из **Жабља**, тамо је упражњено место општинског лекара. Стечај је расписан на шест недеља. Плата је 800 фор. Тај би лекар имао иначе лепих прихода. Обраћамо пажњу наших лекара на ово место.

— **Лажна вест**. Будимпештански листови донели су вест, да је државни саветник у миру др. Стојан Вељковић у Београду на грозан начин убијен и поробљен. Др. Вељковић је један од првих богаташа у Србији, и угледан члан либералне странке. Међутим одавде из Н. Сада услед те вести отишао је телеграм у Београд, у ком се питало, да ли је та вест истинита. После подне дошао је одговор: Др. Стојан Вељковић жив и здрав је и није му се никаква несрећа случила.

— **Српска православна црква на светској изложби у Чикагу.** Панчевачки „*Весник*“ доноси у свом 40. броју допис са светске изложбе из *Чикага* (у Америци). Из тога дописа саопштавамо ова занимљива места: „Кад су ме пријатељи моји кроз цијелу изложбу провели, те са свијем главнијим и знатнијим стварима упознали, онда ме као у највећу насладу уживања одведоше *српској цркви, која се у калифорнијском одјељењу налази. Црква је од дрвеша направљена, али тако укусно у строго византијском стилу изведена и богато украшена*, да јој се и сами Американци морају дивити, а ми Срби, узбуђени религиозним чуством и надахнути светим православијем не можемо од ње да се растанемо. Ја сам дуго и дуго стајао у њој, разгледајући јој сваку најмању тварчицу, и могу вас увјерити, да су ови моменти на мене у оволикој даљини међу туђијем и непознатијем свијетом неописан утисак учинили. Нећу их ни на самртничкој постељи мојој заборавити. Црква је велика да може у њој на 100 људи стати, а направљена је да се може за часак раскварити, те опет саставити, а то је због пренашања из једног мјеста у друго. Како ми рекоше пријатељи, *кад прође изложба, ову српску светињу ирениј еће у Сан-Франциско, где ће је руски свештеник освештити*, да је послије тамошњи Срби могу у славу свете своје православне вјере употребљавати. *Иконе су дивно израђене по пропису православном*, но што ме је највише изненадило, то вам је *пјевница у цркви* (због маленог простора има само једна), на којој се налазе *два Едисонова фонографа, из којијех најумилније наше осмогласно појање излијеће*, да га је заносно слушати, мислио би човјек, да је у биоградској или варловачкој цркви. Наша браћа у Америци, како се види, нијесу само добри Срби и одани својој прадједовској вјери, него су и практични људи. На што би, к'о веле, кубурили и натезали с појањем у цркви, кад су фонографи за то погодни, да се могу на мјесто појаца употријебити. *У моме присуству отпојали су фонографи неколике шрошаре и ирмосе, чему се нијесам довољно надивити могао.* Исто тако и присутни странци, који су слушали, изрекоше најлепшу хвалу на тако красном српском православном пјевању. Примјетити имам још, да се код цркве налази од јутра до мрака нарочити човјек, који на цркву пази и свакоме, ко жели што да види и чује, показује и тумачи. Тај човјек је родом од некуд из *Сријема* недалеко од манастира — како ми се чини, рече — Крушедола.“

Новости са стране.

— **Песимизам — болест**. Енглески психијатри бавили су се у последње време студијом о песимизму, и према назорима највећих људи дошли су до најразноврснијих закључака. Нарочиту пажњу заслужује мишљење дра Магалеза, који је анализом бића највећих и најпознатијих песимиста садашњости дошао до тога, да је песимазам душевна болест. На такво мишљење овога енглеза довела су проматрања Леопардија, Шопенхауера, Флобера, Бодлереа, Амијела и Бајрона, апостола песимизма, и проматрање бића Карлиле, Свифта, Толстоја, доктора Севанкура, Шелија, тих песничких љубитеља песимистичне философске школе. Он тумачи познате појаве песимистичног духа као симптоме душевне болести, из којих се консеквенцом даје проучити парадоксно биће таквих људи. Главни симптом тих нервозних болести опажа се у великом колебању душевне равнотеже, у превеликој осетљивости према спољним утисцима, непосредном понављању силне узбуђености и у великом напрезању. Особито велика осетљивост проузрокује песимистима болове, повећава друге болове и доводи до потпунога прекинућа између осећања и мисли. Песимиста осећа невољу с већим болом но други људи; осећај да постигне оно што жели, није никакав еквиваленат за пређашњи бол због невоље. Незадовољан раније, и сада се лако засити, те је неспособан да ужива ако што има. Доктор Магалез говори за тим о брзом измењивању гнева и највеће апатије, о прелазу од охолости и таштине понизности и презирању сама себе. Песимистове су идеје екстравагантне, између идеала и збиље велика је провала

трговачке већином су талијанске и ако им се имена носилаца свршавају на „вић“ или „vich“, као што они пишу. . .

Локални патријотизам у њих је врло развијен, а међу собом друштвени саобраћај и живот у граду доста подсећа на учтиве и лепе конвенционалне форме прошлих времена. — Ово ће све боље бити, чим Дубровник добије жељезницу, која ће га спајати са осталим светом лакше и сигурније него што данас може море.

*

Кад се изађе кроз западна врата из града, долази се на Пиле. Лево се протегао узан ред кућа а иза њих плави се море, — десно се уздигао брег, а по њему поређао се летњиковац до летњиковца. Све су те лепе чисте куће јасно обојадисане, а уређене баш за лето и врућину тако, да кад човек у њих уђе, одмах види да је у другом поднебју што га друго сунце греје, него што је код куће у нас; собе и ходници широки, обично каменом или мозајиком патосани, прозори су малени а капци на њима врло дебели, ћилимова се види ретко а пећи баш никако. Пред кућом је обично башта; али у њој нема дрва што их код нас у баштама видимо; уклонила се те начинила места бујнијим и по узрасту и по боји. Смоква израсла читаво дрво, шимшир опет има лист велики као онај у липе, па се разбокорио као у нас јоргован; палма доспева у башти, па премда је већ октобар и код нас већ ваљда пао мраз, то овде руже и друго шарено сваковрсно цвеће цвета као у нас у сред лета. — На крају баште, с изгледом према мору окренута стоји мала тераса ограђена мраморном балустрадом. Одатле је красан изглед. Наоколо беле куће — летњиковци, а у среди међу њима на стрменој црној стени, што се издигла из мора, стоји мирно Форт Лоренцо, као какав стражар што чува своју варош да је не би с мора изненада напала какова непријатељска флота. Више на лево стоје пола у зеленилу сакривени тавни градски зидови, за њима беле се куле дубровачке, а иза свег тог раширила се недогледна дубоко плава пучина морска, коју је лахки вечерњи поветарац усколебао.

Сунце је зашло. Светла румен по крају неба показиваше траг пута, којим је пошло.

Почела се да хвата сутон. Лаки поветарац захвати дрвље и цвеће по башти, па шушти кроз лишће. . . .

Обузе ме нека сета, као што то обично човека обухвата, кад се прашта с даном а састаје с ноћи.

Са торњева у граду зазвонише звона старинским својим звуком — Awe Maria.

Учини ми се као да својим тајанственим гласом приповедају ми о старом Дубровнику за време републике, о давним временима и сретним данима пуних весеља, о озбиљним достојанственим патрицијама са дугачким брадама и широким хаљинама, о лепим плавооким момама и заљубљеним младићима црне кокораве косе и бистрих очију. . .

Све се то више смркавало — предмети у близини губили су своје боје и свој облик . . . . звона умукнуше . . . наста мрак.

П. Ст. М.

и пошто не може да их оствари, гледа све с најгоре стране. У свему налази неповерење, а то га свуда гони, доводи га у сумњу, страх и теснац, гони га на усамљеност и отуђивање од пријатеља; он мрзи људе. Његова способност воље и рада слаби, што обично доводи до самоубиства и фанатизма.

Помозимо пострадалима у Ловри!

На позив штампан у нашем листу, да се купе прилози на становнике села Ловре, који су од пожара страдали, стигли су нам ови прилози:

Др. Иван пл. Ивановић адвокат и заступник на државном сабору Н. Сад — — — — ф. 20·—
Панта Ђуришић-Бијорац Рума ф. 3·—
Стеван Лазић управитељ гимназије Карловци — — — ф. 2·—
Глиша Барусковић професор гимназије Карловци — — — ф. 2·—
Ангелина Пауковић — — ф. 1·—
Глиша С. Лазић професор гимназије Карловци — — — — ф. 1·—

Свега: ф. 29·—

Овоме долази у 123. броју „Браника“ исказана свота са — ф. 777·45

Укупно: ф. 806·45

Изричући овим у име пострадалих погорелаца родољубивим приложницима најтоплију захвалност, поново позивамо своје сународнике да што обилатије притекну у помоћ страдалницима, који су остали без крова и кућишта.

Прилоге ваља са означењем цели упутити на администрацију „Браника“.

У Новом Саду, 22. окт. (3. нов.) 1893.

Уредништво и администрација „Браника“.

НОВИЈЕ.

БЕЧ, 20. октобра. Кнез Виндишгрец, који је до сад одбијао понуду да састави нову владу, сад је изјавио, да би се примио тог задатка. Он је отпутовао у Будимпешту. Такођер су тамо отпутовали и гроф Тун, намесник чески, и гроф Бадени, намесник галички. Ова двојица су позвани само зато, да кажу своје мишљење о кризи.

ШТУТГАРТ, 20. октобра. Идућег пролећа цар и краљ Фрања Јосиф посетиће виртембершки двор.

Трговина.

НОВИ САД, 22. окт. (3. нов.) На нашој пијаци рани се цене ни у чему променуле нису. У колико приспе зрна на нашу пијацу продају се по следећој цени: Пшеница 7 ф. 10—20 н. Наполица 6 ф. 40—50 н. Зоб 6 ф. 30—50 н. Јечам 5 ф. 20—30 н. Кукуруз нови у клиповима 2 ф. 30—40 н. Кукуруз нови окрљен 3 ф. 40—50 н. Кукуруз стари у зрну 5 ф. Проја 3 ф. 10—20 н. Пасуљ жути 5 ф. 40—50 н. Пасуљ бели 5 ф. 10—20 н. Све по 100 кила.

Маст 50—52 ф. Сланина 50—52 ф. Сланина од прљени свиња 52—54 н. Све по 100 кила.

*

БУДИМПЕШТА, 21. октобра (2. новембра). Цене се рани готово ни у чему променула није, те је тако са неколико новчића разлике шенипа купована и продавана.

*

Цене за одвоз рани до Будимпеште на лађи сљедеће су.

Дунавом до Будимпеште: Од Панчева 26—28 н. Од Н. Сада 23—25 н. Од Бездана 15—17 н. На Тиси: Од Сентеша 30—31 н. Од Сегедина 28—30 н, Од Сенте 27—28 н. Од Титела 24—26 н. На Сави: Од Митровице 35—37 н. На Бегеју: Од Темишвара 46—49 н. Од Великог Бечкерека 34—35 н. по метарској центи.

У означеним свотама за одвоз ране садржи се и пореза, а обезбеђење шенице није урачунато.

Недељни извештај
Мењачнице Централног Кредитног завода
у Новом Саду 22. октобра (3. нов.) 1893.

Прилике, које су на нашим берзама окренуле на боље, биле су кратког века, од неколико дана настале су опет старе неприлике, тако да наши главни папири поново ниже нотирају с разлога, што берлинска берза исте опет махом распродаје. Лозови држе се на високим ценама стално, а валуте су опет скупље, што посао врло отешта и на промет штетно утиче.

Данас бележе:

Категорије:	Новац ф. а. вр.	Роба ф. а. вр.
А. Државни зајам.		
Угарска златна рента — — — —	116.10	116.40
„ рента у крунама — — —	93.35	93.85
Аустр. златна рента — — — —	119.50	120.—
Угарске премијен срећке по ф. 100.—	150.50	151.50
4% држ. срећке од г. 1854 по 200 ф. К. Н.	146.—	147.—
5% „ „ „ „ 1860 по 500 ф. а. вр.	145.—	146.—
Државне срећке од 1864 „ 100 „ „ „	195.—	196.—
Б. Јавни зајмови:		
Зајам вароши Будимпеште од г. 1890.	100.—	100.75
Тамиш-Бега регул. др. од ф. 1000 —	104.—	—.—
В. Заложни листови, хипотекарни зајмови:		
Пешт. угар. Комерцијална Банка —	100.50	101.50
Англо-аустријска Банка — — —	148.—	149.—
Аустр. Боденкред. премије од г. 1880.	114.75	115.75
Угар. хипотекарна банка у Б. Пешти	100.75	101.75
Хрв. слав. хипот. банка у Загребу —	100.50	101.—
Пешт. зем. I. штед. удруж. ком. дуг 4%	100.—	100.50
Г. Приорит. обвезнице:		
Адриа кр. уг. пом. пароброд. друштво	99.75	100.75
Аустр. Лојд 200 фор. у злату — —	126.—	127.—
Дун. паробр. друштво по 100 и 200 ф. 6%	—.—	—.—
Д. Различите срећке:		
Потиско-сегединске — — — —	142.—	143.—
Бечке комуналне — — — — —	173.50	174.50
Српске државне по 100 франк. — —	42.50	43.50
Базилика — — — — — — —	8.25	8.75
Будимске — — — — — — —	57.—	58.—
Палфи — — — — — — —	56.—	57.—
Аустријског црв. крста — — — —	18.50	19.—
Угарског „ „ — — — —	11.50	12.—
Талијанског „ „ — — — —	12.25	12.75
Салм — — — — — — —	69.—	71.—
Доброг срца — — — — — —	2.80	3.10
Ж. Валуте:		
Ц. кр. дукати (нови) — — — —	6.—	6.04
„ „ „ (стари) — — — —	5.90	5.95
20 франака — — — — — —	10.08	10.12
20 марака — — — — — — —	12.48	12.50
Српски динари — — — — — —	45.80	46.50
Руске рубље — — — — — —	132.—	132.50

Мењачница „Центр. кредитног завода у Нов. Саду купује и продаје све врсте *срећака и вредн. папира*, даје *предујмове* на *срећке, вредн. папире и драгоцености*, купује *купоне* без *одбитка*, продаје *промесе* за разна извлачења.

У Мењачници Централног Кредитног завода у Новом Саду могу се добити. **промесе и оригиналне срећке, које ће се извлачити 15. и 16. новембра ове год.**

Огласи.

Бр. 19182.
93.

СТЕЧАЈ.

На упражњено место једног вар. канцелисте I. реда, које је место скопчано са годишњом платом од 600 фор. и станарином од 100 фор. и ако би се ово место путем аванзовања попунило, уједно и на једно место канцелисте II. реда, које је скопчано са годишњом платом од 500 ф. и станарином од 100 фор. овим се расписује стечај.

Компетенти имају своје молбе по I. зак. чл. 1883. год. ваљано устројене искључиво до 8. (20.) новембра 1893. год. пресветлом Господину Др. Виктору Флату великом жупану сл. кр. вароши Новога Сада, или варошком магистрату поднети.

Из Седнице магистрата сл. кр. вароши Новога Сада држане 8. (20) октобра 1893. год.

Стеван Поповић Пеција с. р'
градоначалник.

Др Владимир Деметровић с. р.
велики бележник. 3—3

ЈАВНА ДРАЖБА.

Дана 1. (13) новембра у 10 сати пре подне предаваће се на јавној дражби у манастиру Беочину овогодишња шумска сеча, која се састоји из 24 катастр. јутра.

Лицитациони услови могу се сваки дан до дана лицитације у манастирској писарни видити.

Пишманлук је 500 фор.

У Манастиру Беочину 14. (26.)окт. 1893.

3—3 Управа манастира Беочина.

ХИГИЈА
БАЛЗАМ ЗА КОСУ.

Овај несрављиви препарат јача, улепшава и чисти косу, враћа свакој **СЕДОЈ** коси њену природну првобитну младићску **БОЈУ И ЛЕПОТУ**. Не садржи никакве фарбе, него дејствује на корен косе.

Овај је балзам од медицинских ауторитета опробан и препоручен као **невино и најбоље** од свију средстава за косу.

Једна флаша 2 фор. 50 нов., пробе-флаша 1 ф. 50 нов. искључиво код **С. ДИМИТРИЈЕВИЋА** апотекара у **Aracs (Franyova)** Banat. 10—12

СТЕЧАЈ.

На ново отворено учитељско место у **Турији** отвара се овим стечај. Плата је у готовом 600 фор. а. вр. годишње, 40 ф. у име награде за држање пофторне школе, 10 ф. у име писаћег прибора, 60 ф. за грејање и чишћење школе, и слободан стан.

Учитељ ће бити обвезан све дужности прописане шк. уредбом у оним разредима, које му шк. одбор додељивао буде, тачно вршити, појање у цркви безплатно обављати и шк. децу појању обучавати.

Рок стечају до 18. новембра по старом.

Из седнице м. шк. одбора држане у Турији 17. океобра 1893.

Јован П. Петровић перовођа шк. рдбора. **Бо ољуб Јојкић** председник шк. едбора.

Пијанство

се лечи у безбројним случајевима опробаним

АНТИБЕТИН-ОМ.

Боца 2 фор. 20 новч. = 5 динара 50 пара. — Двострука боца франко послата 4 фор. 40 нов. = 10 динара. 7—12

Добити се може: **Апотека „код орла“ у Лугошу** бр. 52. Банат, (Lugos Banat).

Једна боца **Антибетина**, што сте послали, учинила је своје; онога човека жена **не пије више**, ово се ращчуло те ме моли један познаник мој, да за њ поручим. Пошаљите још једну боцу.

Јосиф Матија, ковач, **Башахид.**

Молим вас лепо, пошаљите ми и опет једну боце **Антибетина** уз поузеће, ово је средство прави анђео хранитељ. **Симон Михлак Брошу**,

Припослата ми боца са средством против пијанства врло је добро дејствовала.

Јосиф Гал, Вајлос, Барања.

Хиљаду пути хвала на вашем изврсном **Антибетину**, 2 боце тога средства против пијанства су познату особу од ужасне патње те коначко ослободиле.

Хајнрих Листмајер, Купура.

Послата ми флаша **Антибетина** дејствовала је изврсно, те вам изјављујем најлепшу захвалнотс.

Бенеску Донесиј, Фачет.

Три боце **Антибетина** су биле довољне, да избаве једног човека од пијанства; лек је брзо дејствовао и овај ханас не може да трпи жестоко пиће.

Јован Георг, Крајово.

Ваш **Антибетин** учинио је у једног човека сјајан успех, пошто исти после потрошка једне боце никаквог алкохолног пића не тражи.

Матија Раушер, М.-Секаш.

Доленотписани изјављујем вам највећу благодарност на вашем **Антибетину**. Са послате 2 боце моја се жена, која је кроз 20 година патила од ужасног пијанства. Богу хвала сада опростила и не помишља на жестоко пиће. **Петру Грифу, Кришћор.**

Александар Грацел

Комисијона радња за католички клир, у Бечу, am Lugeck Nr. 3.

препоручује своје специјалне артикле:

Нов тамјан од г. 1892.

I. Најплеменитија врста, пошиљка од г. 1892., врпца која најфиније мирише, 1 кила 1.80 фор.

II. Бели капљични комадићи, који фино мирише, 1 кила 1.15 фор.

III. Чиста мирисава измирна по 65 новч.

Свеће од најчистијег пчелињег воска

за ваљаност јамчим са 1000 фор. по 2.75 фор.

„Вечита светлост“-апарат

патент ГИЉОН у Паризу.

Само овај апарат даје поуздану „вечиту светлост“, која шест=до четрнаест пута — 24 часа непрекидно горе лепом и мирном светлошћу.

„Вечита светлост“ - апарат стоји фор. 2·90. Патентирани стењци за 1 годину фор. 1·90 1 кила најфинијег уља за апарат кошта сада 50 новч.

Уље за апарат, од 1892.

Услед моје велике потрошње уља могуће ми је, да разашиљем са свим изврсно апаратно уље, које се за мене као сирово уље нарочито добро држи, и у којем фини стењак бр. 1. од Гиљона у Паризу мирно горе лепим, јасним пламеном, а килу од тог несрављено финог зејтина дајем по . . . . . фор. —·50
23 киле су доста за једну годину . . . . фор. 11·50
Стаклена лопта са шољицом . . . . . фор. 2·10
Превоз на железницу и поштански лист . . фор. —·30
Свега . фор. 13·90
17 кила са стакл. лоптом, превоз на железн. фор. 10·55

Ускршње свеће са шарама

из најчистијег пчелињег воска 1 кила . . . фор. 2·75
из најфинијег вештачког воска 1 кила . . . фор. 1·80
Уз то grana incensi, **у величини јабуке** фор. 1·60

Изврсне црквене свеће.

Ове свеће су налик на свеће од пчелињег воска, најфинији фабрикат од вештачког воска сасвим чиста светлост. Рачунам те фине свеће:
Од 4 до 10 кила, по . . . . . фор. 1·55
Од 10 кила па више, кила по . . . . . фор. 1·50

Франц. жица за паљење свећа.

који апсолутно не може искапљати, у пакетићу по 5 метара стоји . . . . . фор —·24

Красно олтарно кандило

врло солидно и вештачки израђено, са бронзаним ливењем и јаком позлатом . . . . фор. 50·—
Кандила за врло велике цркве . . . фор. 90·—
Врпца за олтарно кандило од итал. прчене конопље 10 мет. дугачка, се 6 кугала и кићанком од овчије вуне са позлатом . . . . . фор. 8.— и фор. 9·50

Изврсни простирачи за олтар.

рачунају се по употребљеној количини материје а мустре се шиљу бесплатном. Tapestry-материје за простираче. 68 см широке, коштају по метру од фор. 2— до фор. 2·40, Velour-простирачи по метру фор. 3·50, уз то красне цветне шаре по метру велура фор. 2·10, тапестри фор. 1·40.

Осим мојих овде објављених специјалних артикала шиљем за цркву без изузетка и све предмете, посуђе и што треба у цркви.

БРАЋА ВАГНЕР У НОВОМ САДУ.

ЛАК ЗА ПОД (ПАТОС)

4—8

Алојза Кајла у Бечу

Изврстан маз за меке патосе. Цена по боци 1 фор. 35 новч.

ВОШТАНА ПАСТА

најбоље и најједноставније средство за утапање (Einlassmittel) паркета.

Цена по 1 дози 60 новч.

Главна продаја у **Новом Саду**, у **Браће Вагнера** код **„Белог курјака.“**

У **Земуну** главна продаја код **Антонија Г. Димитријевића.**

Мојим поштованим муштеријама у месту и на страни учтиво јављам, да поред тога што сам трговину своју у **помодној роби, свили, плишу и штофу за женске хаљине знатно повећао**, увео сам још и потпуне

ОПРЕМЕ ЗА НЕВЕСТЕ.

Рубље је од изврсног платна, а цене су врло умерене. Даље сам увео **ВЕНАЦА и ШЛАЈЕРА** за младе, као и **мушког рубља**, те исте препоручујем удавачама за дарове; а пошто ја мушко рубље као споредан артикл држим, то продајем исти по фабричним ценама; уједно сам увео и **чоје, плиша и рипса** за батаре а такођер и сав разноврсни многобројни прибор за исте. Трговина је тако сортирана, да у свему, што је на стоваришту, имадем од **најјефтиније до најфиније цене** и смело се радња моја са сваком радњом наше престонице такмачити може. Ванредан је избор у разним **штофовима за свештеничке хаљине, завесама, креветним застирачима и тепиху.** Нарочито пажњу обраћам на моје **ПЛАТНО.**

С одличним поштовањем

ДАВИД ЋУРЧИЋ,
код „Златне Руже“ у сопственој кући
НОВИ САД.

4—10

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду